

POSTANOWIENIE

30 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 30 czerwca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa R.Ś., J.Ś., G.Ś.

przeciwko I. spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek wniosku adwokata K.M. o zmianę prawomocnego postanowienia Sądu

Najwyższego

z 8 lipca 2022 r., I CSK 1331/22,

1) zmienia postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lipca 2022 r., I CSK 1331/22 w punkcie drugim w ten sposób, że przyznaje adwokatowi K.M. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu kasacyjnym w miejsce kwoty 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych kwotę 8100 (osiem tysięcy sto) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług,

2) oddala wniosek o zasądzenie kosztów postępowania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy postanowieniem z 8 lipca 2022 r. (I CSK 1331/22) odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej powodów R.Ś., J.Ś. i G.Ś. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 15 grudnia 2020 r. (I ACa 362/19), (pkt 1) oraz

przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie na rzecz adwokata K.M. kwotę 5 400 zł, powiększoną o kwotę podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu kasacyjnym (pkt 2).

Rozstrzygnięcie o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej Sąd Najwyższy oparł na treści § 8 pkt 6 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 *in initio* rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst. jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 18 – dalej: „Rozporządzenie z 3 października 2016 r.”), uwzględniając współuczestnictwo po stronie powodowej.

Pismem z 8 marca 2024 r. reprezentujący powodów w postępowaniu kasacyjnym pełnomocnik z urzędu K.M. wniósł o zmianę postanowienia w zakresie przyznanych kosztów pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu oraz zwrot kosztów postępowania według norm przepisanych.

Powołał się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 27 lutego 2024 r., SK 90/22, zgodnie z którym orzeczono, że § 2 pkt 1 w zw. z § 4 ust. 1 Rozporządzenia z 3 października 2016 r. w zakresie, w jakim określa opłaty stanowiące ponoszone przez Skarb Państwa koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu w wysokości niższej niż stawki minimalne opłat określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst. jedn. Dz.U. z 2023r. poz. 1964, ze zm. – dalej: „Rozporządzenie z 22 października 2015 r.”), jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W konsekwencji domagał się zmiany prawomocnego rozstrzygnięcia o kosztach zawartego w punkcie drugim postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2022 r. w ten sposób, by należne pełnomocnikowi z urzędu koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu kasacyjnym określić na kwotę 8100 zł powiększoną o 23% podatku od towarów i usług.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 416¹ k.p.c. w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem mogą być uchylone postanowienia niekończące postępowania w sprawie, jeżeli zostały wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą. Przepisy o wznowieniu postępowania stosuje się do nich odpowiednio. W orzecnictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że do postanowień niekończących postępowania, o których mowa w art. 416¹ k.p.c., należy postanowienie o kosztach procesu.

Wniosek pełnomocnika powodów wpłynął w terminie określonym w art. 407 § 2 zdanie pierwsze w zw. z art. 416¹ k.p.c. Podstawą wydania przez Sąd Najwyższy prawomocnego postanowienia o kosztach pomocy prawnej stanowiły przepisy uznane za sprzeczne z Konstytucją przez Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 27 lutego 2024 r., SK 90/22, wydanym w niewadliwym składzie w świetle orzecnictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zob. wyrok z 7 maja 2021 r., skarga nr 4907/18, *Xero Flor przeciwko Polsce*) i opublikowanym w Dzienniku Ustaw.

Wobec stwierdzonej w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 27 lutego 2024 r., SK 90/22, niekonstytucyjności przepisów Rozporządzenia z 3 października 2016 r. określających wysokość stawki wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu za pomoc prawną powstała luka w systemie prawa, uzasadniająca sięgnięcie do przepisów rozporządzenia o opłatach za czynności adwokackie jako ogólnych w celu ustalenia na ich podstawie w drodze analogii stawki wynagrodzenia należnego pełnomocnikowi z urzędu. W związku z tym konieczne jest zastąpienie zakwestionowanych przez Trybunał Konstytucyjny stawek – stosownie do wartości przedmiotu zaskarżenia i rodzaju postępowania – stawkami wynagrodzenia (opłat), jakie prawodawca przewidział za tego samego rodzaju pomoc prawną świadczoną przez adwokata ustanowionego z wyboru, wynikające z rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Uwzględniając wartość przedmiotu zaskarżenia podaną w skardze kasacyjnej, zasądzono na rzecz pełnomocnika z urzędu reprezentującego powodów stawkę z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia z

22 października 2015 r. i kwotę kosztów zasądzonych na rzecz pełnomocnika z urzędu podniesiono do poziomu określonego w tym przepisie uwzględniając współuczestnictwo po stronie powodowej (3 x 2700 w miejsce 3 x 1800).

Wniosek o zasądzenie kosztów postępowania wywołanego przedmiotowym wnioskiem nie mógł zostać uwzględniony z uwagi na objęcie rozstrzygnięciem wyłącznie orzeczenia o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej, które wobec wyniku postępowania kasacyjnego ponosi Skarb Państwa nie będący stroną postępowania w postępowaniu kasacyjnym. Wniosek, w którym kwestionowane jest rozstrzygnięcie o przyznaniu kosztów pełnomocnikowi świadczącemu pomoc prawną z urzędu, pełnomocnik taki składa samodzielnie, działając w imieniu własnym i na własną rzecz.

Z przytoczonych względów, na podstawie art. 416¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[A.T.]

[SOP]